

PREDSJEDNIK
SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BiH
Mr. sci. Siniša Milić, s. r.

856

Na osnovu člana 52. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 2/10) i člana 10. i člana 11. stav (2) Zakona o Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj: 22/18 – prečišćeni tekst, 49/18, 8/19, 10/19 i 32/19), a u skladu s članom 33. Zakona o Budžetu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 34/19) i članom 4. stav (7) Pravilnika o sadržaju i metodologiji izrade, sistemu praćenja i nadzora provođenja strateških dokumenata i implementacionih dokumenata („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 46/20), na prijedlog Ureda gradonačelnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, na 75. redovnoj sjednici održanoj 5. 10. 2022. godine, d o n o s i

O D L U K U

o usvajanju Strategije za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH 2022–2024. godina

Član 1.

Usvaja se Strategija za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH 2022–2024. godina.

Član 2.

Sastavni dio ove odluke čini Strategija za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH 2022–2024. godina.

Član 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Broj predmeta: 48-000615/22

Broj akta: 01.11-0377MB-002/22

Datum, 5.10.2022. godine

Mjesto, Brčko

GRADONAČELNIK
Esed Kadrić, s. r.

STRATEGIJA

ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE U BRČKO DISTRIKTU BiH 2022–2024. GODINA

Ured za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije u Brčko distriktu BiH

Brčko, 2022. godine

Pojam korupcije definisan je međunarodnim aktima na nekoliko načina, što može prouzrokovati različita tumačenja i postupke u provođenju Strategije. Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije definiše korupciju kao „svaku zloupotrebu moći povjerene javnom službeniku ili licu na političkom položaju na državnom, entitetskom, kantonalnom nivou, nivou Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, gradskom ili općinskom nivou, koja može dovesti do privatne koristi. Korupcija posebno može uključivati direktno ili indirektno zahtijevanje, nuđenje, davanje ili prihvatanje mita ili neke druge nedopuštene prednosti ili njenu mogućnost, kojima se narušava odgovarajuće obavljanje bilo kakve dužnosti ili ponašanja očekivanih od primaoca mita“.

Korumpiranom osobom se smatra svaka osoba koja zloupotrebom moći zanemari opći interes koji je dužna štiti u skladu sa zakonom i ovlaštenjima koja su joj povjerena, a radi lične koristi ili koristi drugog fizičkog ili pravnog lica. Korumpiranim se smatra i građanin koji nudi ili pristaje na davanje zatraženog mita kako bi korumpirana osoba činjenjem, nečinjenjem ili propuštanjem činjenja pomogla u ostvarivanju koristi za pojedine osobe ili grupe.

Korupcija se pojavljuje u gotovo svim područjima života i djelovanja, prisutna je u javnim institucijama, privatnom sektoru, politici, medijima i gospodarstvu. Korupcija je ozbiljan problem u savremenom svijetu koji je, u različitim oblicima i razmjerama prisutan svugdje, pa i u ekonomski snažnim, demokratskim i organizovanim državama.

Kao što su faktori koji utiču na stanje i razmjere korupcije raznovrsni, poput historijskih, društvenih, kulturoloških i političkih, tako su i posljedice korupcije u životu običnog građanina i cjelokupnog društva mnogobrojne i teške.

Posljedice korupcije se dijele na tri osnovne grupe:

- Političke – korupcijom uništava se osnovni odnos povjerenja između političara i građana i narušava se kredibilitet demokratskih institucija;
- Privredne – korupcija podstiče „sivu ekonomiju“ što uzrokuje pad prihoda te povećanje rashoda; korupcija sprečava sigurno i racionalno investiranje, pošteno privredno tržište i dovodi do rasipanja budžetskog novca;
- Socijalne – korupcija uzrokuje povećavanje nejednakosti građana u svakodnevici, što posebno pogađa najsiromašnije (korupcija povećava siromaštvo i kriminal), doprinosi općem osjećaju nesigurnosti i nezadovoljstva. Korupcija doprinosi širenju sumnje u demokraciju i demokratske vrijednosti.

Korupcija predstavlja posebnu opasnost za države u tranziciji, u kojima demokratski, institucionalni i vrijednosni sistemi još nisu dovoljno izgrađeni. U takvim državama, neadekvatni pravni i politički mehanizmi ne pružaju dovoljno garancija za efikasnu kontrolu raspolaganja javnim ovlaštenjima, čiju zloupotrebu korupcija, zapravo, predstavlja. Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: BiH), kao tranzicijska zemlja, u posljednje vrijeme preduzima određene sistemske aktivnosti na suzbijanju korupcije.

Prema „Indikatorima upravljanja“ Svjetske banke, BiH se nalazi ispod sredine ljestvice od preko 200 zemalja, a sličnu poziciju ima i prema „Indeksu percepcije korupcije“ Transparency Internationala koji rangira skoro 180 zemalja. Prema spomenutim i drugim pokazateljima, BiH je slabije rangirana od zemalja zapadne Evrope, ali i većine zemalja iz regiona, stoga borba protiv korupcije je dug i kompleksan proces u kojem nema brzih i jednostavnih rješenja.

Zbog navedenog je neophodno da se, prije svega, izrade Strategija za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH (u daljnjem tekstu: Brčko distrikt BiH) i Akcioni plan za provedbu Strategije, kao osnovni strateški dokumenti koji će odrediti pravce u borbi protiv korupcije u Brčko distriktu BiH.

Borba protiv korupcije podrazumijeva djelotvorno: 1. Zakonodavstvo, 2. Policiju, 3. Sudstvo i 4. Društvo. S tim u vezi uloga društva bit će sljedeća: 1. razvijanje svijesti o štetnosti korupcije, 2. odbacivanje ponude da se sudjeluje u korupciji, 3. saradnju s organima krivičnog gonjenja.

Pristupanje Evropskoj uniji strateški je prioritet BiH. Borba protiv korupcije jedan je od ključnih izazova vladavine prava u većini država iz procesa proširenja Evropske unije, u koje se ubraja i BiH, i povezana je s poštovanjem pitanja osnovnih ljudskih prava, radom pravosudnih organa i institucija, pravdom i unutrašnjim poslovima. Budući da se borbi protiv korupcije pridaje pažnja već u ranoj fazi procesa pristupanja Evropskoj uniji, a da se otvaranje odgovarajućih poglavlja zasniva na uvjerljivim rezultatima, BiH bi trebala pokazati odlučnost u preduzimanju konkretnih, sveobuhvatnih i održivih aktivnosti na suzbijanju koruptivnih praksi.

U BiH je do sada implementirano nekoliko strateških dokumenata za borbu protiv korupcije na državnom, entitetskom i nivou Brčko

distrikta BiH, kao i nižim nivoima vlasti. Dosadašnji strateški dokumenti nisu adekvatno implementirani, što se konstatuje i u izvještajima o napretku BiH (prilozi iz saopćenje Evropske komisije, Evropskom parlamentu i Vijeću EU) za posljednjih nekoliko godina. U njima se cjelokupno angažovanje BiH ocjenjuje tek kao „rana faza borbe protiv korupcije.”

U skladu sa Zakonom o Agenciji za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj: 103/09 i 58/13), Strategija za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH za period 2022–2024. godina, usklađena je s općim principima i standardima Strategije za borbu protiv korupcije Bosne i Hercegovine za period 2021–2024. godine i Smjernicama za strateško planiranje antikorupcionih politika BiH.

2. Opći principi

S obzirom na sve izraženiju društvenu svijest i opredijeljenost za efikasniju i angažovaniju borbu protiv korupcije, međunarodne obaveze BiH na ovom planu i standardi koje bi zemlja trebala ispuniti na putu evropskih integracija, Strategija za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH 2022–2024. (u daljnjem tekstu: Strategija) i Akcioni plan za provedbu Strategije (u daljnjem tekstu: Akcioni plan) predviđaju provodive, jasne i konkretne ciljeve, koji uvažavaju sve specifičnosti administrativnog uređenja, i društva u BiH.

Oni su nadogradnja i kontinuitet Strategije za borbu protiv korupcije 2015–2019. te su sukladni međunarodnim standardima, obavezama zemlje iz ratifikovanih protukoruptivnih konvencija sa domicilnim zakonodavstvom, ali i zasnovani na dobrim, domicilnim i međunarodnim praksama. Borba protiv korupcije ne može se promatrati odvojeno od ostalih srodnih strateških i reformskih procesa u zemlji, u oblasti inostranih poslova, reforme javne uprave, sigurnosti i unutrašnjih poslova, pravosuđa i finansija.

To podrazumijeva utemeljenost protukoruptivnih aktivnosti na činjenicama te takav pristup odlikuju transparentnost, nepristranost, stručnost, inkluzivnost, sveobuhvatnost, mjerljivost i orijentisanost na efekat, što su principi u borbi protiv korupcije koje zagovaraju Ujedinjeni narodi.

Strategijom su obuhvaćeni svi segmenti bitni za borbu protiv korupcije, a to su:

U obavljanju svog djelokruga rada propisanog Zakonom o Uredu za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije, Ured za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije u Brčko distriktu BiH (u daljnjem tekstu: Ured) pridržava se sljedećih antikorupcijskih principa:

- Zakonitost – mjere za prevenciju korupcije bit će provedene u skladu s Ustavom BiH, Statutom i zakonima Brčko distrikta BiH, na način koji osigurava poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda;
- Transparentnost i javna kontrola – rad će biti transparentan i podlijegat će javnoj kontroli;
- Jednak tretman i nediskriminacija – svi imaju pravo na jednak pristup pri obavljanju aktivnosti od javnog interesa i jednak tretman od strane javnih službenika, bez korupcije;
- Interakcija – efikasnost mjera za prevenciju korupcije bit će osigurana kroz koordinaciju aktivnosti svih tijela, razmjenu informacija među njima, te uzajamnu saradnju;
- Kontinuitet – uspostavljanje i provođenje efikasnih mjera za prevenciju korupcije njihovim kontinuiranim nadzorom i pregledom.

Osim gore navedenih principa, Ured će u svom radu primjenjivati i principe: efikasnosti, ekonomičnosti, odgovornosti i dosljednosti.

Antikoruptivne aktivnosti su zasnovane na poznavanju stanja i već izraženim pojavnim oblicima.

Strategija, pored jasno definisane vizije, načela i osnovnih ciljeva, određuje normativni, institucionalni i društveni okvir za borbu protiv korupcije, strateške ciljeve koji proizilaze iz državnih strateških ciljeva, razne vidove saradnje i razmjene podataka s ciljem postizanja najboljih mogućih efekata na ovom planu i najzad neizostavan dio koji se odnosi na koordinaciju, provedbu, praćenje i evaluaciju.

Strategija i Akcioni plan usmjereni su ka najvišim strateškim mjerama koje se odnose na oblast prevencije, otkrivanja, procesuiranja, koordinacije, represije, poboljšanja zakonodavnog okvira, povećanja kapaciteta institucija, obuka i podizanja javne podrške za borbu protiv korupcije. Takva orijentacija Strategije i Akcionih plana omogućava podizanje borbe protiv korupcije na viši nivo od uredskog, koji se odvija na nivou Brčko distrikta BiH, tako što omogućava strateški, ujednačen i dovoljno širok okvir za usklađivanje strategija i akcionih planova za borbu protiv korupcije na tim nivoima vlasti.

3. Načela

S obzirom na složenost problema korupcije, njen direktni uticaj na poštovanje temeljnih društvenih vrijednosti, vladavine prava i samoodrživog razvoja, neophodno je pridržavati se sljedećih načela u primjeni Strategije:

- Vladavina prava – usklađenost pravnih akata i svih radnji pravnih subjekata sa zakonom.
- U preduzimanju antikorupcijskih aktivnosti subjekti provođenja svoje postupanje treba da zasnivaju na pravu tako da njihove odluke budu u formalnoj i materijalnoj saglasnosti s odgovarajućim pravnim aktima na svim nivoima vlasti, kao i međunarodnim obavezama BiH. U procesu donošenja pravnih akata treba da budu prepoznati i umanjeni rizici od nastanka korupcije u njihovoj primjeni i određeni organi koji mogu vršiti djelotvoran nadzor te osiguranje sredstava za njihovo provođenje.
- Zasnovanost na činjenicama – planiranje, praćenje i procjena ispunjenosti antikorupcijskih zadataka treba se zasnivati na činjenicama.
- Već u fazi analize i procjene stanja i pojava oblika, subjekti provođenja obavezni su utvrditi činjenice i na osnovu njih temeljiti mjere za suprotstavljanje korupciji. To naročito znači uzimanje u obzir prednosti i nedostataka u radu subjekata provođenja, kao i stalnu reviziju i monitoring ispunjenosti i prikladnosti strateških ciljeva.
- Dobra praksa – usaglašavanje antikorupcijskih aktivnosti s dobrim praksama na polju suprotstavljanja korupciji i u ostalim tranzicijskim zemljama, učenjem na greškama, uočenim obrascima koruptivnog ponašanja i njihovog uzroka u sistemu.
- Za pojedine aspekte problema korupcije može postojati mnoštvo različitih rješenja, koja treba da budu uzimana u obzir, zavisno od njihove primjenjivosti u Brčko distriktu BiH.
- Sveobuhvatnost i inkluzivnost – uključenost najvećeg broja aktera i širenje uticaja što je moguće većeg broja faktora koji doprinose prevenciji korupcije.

Borba protiv korupcije nije zadatak samo pojedinih subjekata niti postoje pojedinačni faktori koji uzrokuju korupciju. U borbu protiv korupcije dužne su se, svako u okviru svojih nadležnosti uključiti svi organi, institucije, javna preduzeća, javne ustanove i druga pravna lica koja je osnovao Brčko distrikt BiH, pravna lica i preduzetnici, organizacije civilnog društva, profesionalna udruženja i građani kroz partnerstva i koalicije za suprotstavljanje korupciji. Organi javnog sektora treba da omoguće drugim dijelovima društva da djelotvorno utiču na sprečavanje korupcije, ne samo kroz zaštitu svojih prava, već i kroz participiranje u donošenju odluka, pravovremeno razmatranje njihovih inicijativa, predstavi i omogućavanje pokretanja postupka za zaštitu javnog interesa.

- Transparentnost i participativnost – pravovremeno upoznavanje javnosti je moćno sredstvo za sprečavanje korupcije.

Svi subjekti provođenja Strategije, a pogotovo organi javne uprave i institucije, dužni su osigurati odgovarajuće mehanizme komunikacije i konsultacije javnosti prilikom odlučivanja. Radi veće transparentnosti, u najvećoj mjeri treba koristiti ekonomična i savremena sredstva komunikacije u objavljivanju odluka, podataka o planiranim i provedenim aktivnostima, u pretraživanju baza podataka o aktivnostima organa vlasti, naročito u vezi sa sistemom javnog finansiranja i praksom postupanja. Kako bi se ostvarila prethodna načela (sveobuhvatnost i inkluzivnost), odnosno osigurala podrška u provođenju aktivnosti na planu borbe protiv korupcije, naročito je važno osigurati vidljivost antikorupcijskih napora u formi planova djelovanja, ali i izvještaja o postupanju po tim planovima.

- Nepriistrasnost i stručnost – politička i druga neutralnost i kompetentnost za ispunjavanje antikorupcijskih zadataka.
- Suprotstavljajanje korupciji treba se smatrati dijelom rada za opće dobro i unapređenja profesionalizma uprave, ali i privatnog sektora, i u njemu nema mjesta ideološkim, političkim i drugim uticajima. Isto tako, potrebno je stalno raditi na unapređenju znanja, stavova i vještina za suprotstavljajanje korupciji.
- Orijentisanost na efekat – utvrđivanje jasnih, mjerljivih i ostvarivih ciljeva Strategije i Akcionog plana.

Upitna je efikasnost strateških dokumenata i aktivnosti za borbu protiv korupcije ako nisu jasno postavljeni ciljevi i svrha koju bi trebalo postići, čiju realizaciju nije moguće pratiti i koji su teško ili nikako ostvarivi. Ove pretpostavke bi trebalo da ispune svi subjekti provođenja, kako bi se postigli optimalni rezultati za koje je moguće prikupiti pokazatelje o stepenu izvršenosti. Budući da se značajan broj antikorupcijskih aktivnosti odnosi na javnu upravu, te javne službe i javna preduzeća koja treba da budu servis građanima, to u definisanju i ostvarivanju antikorupcijskih, i uopće, ciljeva rada javne uprave, treba voditi računa o krajnjem rezultatu i kako ga mjeriti.

4. Vizija

Korupcija je slojevita pojava i za borbu protiv nje je nužan holistički pristup, tj. sudjelovanje što većeg broja društvenih aktera koji će, svako iz svog ugla, doprinijeti borbi protiv korupcije. Pod pojmom borba protiv korupcije Strategija podrazumijeva mjere i preventivne aktivnosti na planu provedbe zakonskih i podzakonskih propisa, koordinaciju rada svih organa i institucija, jačanje kapaciteta i širenje svijesti o potrebi i mehanizmima borbe protiv korupcije, kao i standardima i vrijednostima, kako u javnom i privatnom sektoru, tako i u cjelokupnom društvu.

S povećanjem javne svijesti, potreba za javnom odgovornošću osoba ili subjekata koji upravljaju javnim dobrima postaje sve više evidentna, tako da postoji potreba za procesom osiguravanja odgovornosti koji treba postaviti i provesti efikasno. Ured će u tom smislu jačati svoju lidersku poziciju i biti modelom dobrog upravljanja, odgovornosti i transparentnosti, i neće tolerisati korupciju u dijelu svoje nadležnosti. Građani Brčko distrikta BiH će imati povjerenja u vladavinu zakona i otvorenu poziciju Ureda, koja podrazumijeva učinkovitost, efikasnost i pouzdanost.

5. Opći cilj

Opći cilj Strategije je da se korupcija, kao prepreka ekonomskom, socijalnom i demokratskom razvoju Brčko distrikta BiH, u najvećoj mogućoj mjeri otkloni, odnosno minimizira, te da se preventivnim djelovanjem ostvari značajan doprinos smanjenju nivoa korupcije u Brčko distriktu BiH i ojača povjerenje u rad Ureda.

Strategijom se namjerava stvoriti opći okvir za odlučnu i sveobuhvatnu borbu protiv korupcije, što podrazumijeva utvrđivanje prioriteta oblasti za djelovanje, ali i određenih polaznih opredjeljenja i načina zajedničkog djelovanja.

Na osnovu toga, opći cilj Strategije je:

- u Brčko distriktu BiH ustanoviti prioritete na planu prevencije korupcije i borbe protiv korupcije, principe i mehanizme zajedničkog djelovanja svih subjekata provođenja, te stvoriti, odnosno unaprijediti pretpostavke za smanjenje stvarnog i percipiranog nivoa korupcije i afirmisati pozitivne društvene vrijednosti poput integriteta, odgovornosti i transparentnosti.

Adekvatna prevencija i borba protiv korupcije u Brčko distriktu BiH će se osigurati koordiniranim i sistemskim pristupom svih nivoa vlasti i uspostavljanjem institucionalnog okvira i jačanja svih institucija.

6. Strateški ciljevi

Iz ovako formulisanog općeg cilja proizilaze sljedeći strateški ciljevi koji se u Brčko distriktu BiH trebaju postići provođenjem Strategije:

1. Prevencija korupcije;
2. Suzbijanje korupcije;
3. Razvijanje svijesti o štetnosti korupcije i saradnja s civilnim društvom;
4. Koordinacija, monitoring i evaluacija antikoruptivnih aktivnosti.

7. Prepreke za efikasnu provedbu Strategije i Akcionog plana

Ovaj dio u biti predstavlja projekciju rizika čije ostvarivanje može uticati na adekvatno i pravovremeno provođenje Strategije i Akcionog plana. Na ovaj način se naglašavaju i koje pretpostavke trebaju

da se osiguraju da bi se adekvatno provodilo planirano.

Neke od osnovnih prepreka (rizika), koje su prepoznate u Strategiji, su:

- Nedostatak političke i druge volje,
- Neispunjavanje međunarodno preuzetih obaveza,
- Nedovoljna samostalnost i kompetentnost subjekata provođenja,
- Nedovoljna angažovanost subjekata provođenja,
- Nedostatak finansijskih i drugih resursa,
- Kompleksnost političkog sistema,
- Nedostatak sistematičnosti i koordinacije,
- Nedostatak podrške javnosti,
- Neosnovana očekivanja za brze efekte u borbi protiv korupcije.

Nedostatak političke i druge volje – bez odlučnosti donosilaca odluka na političkom i administrativnom nivou, ne može se očekivati preduzimanje konkretnih i angažovanih mjera u borbi protiv korupcije, jer će one ili izostati ili biti kampanjske i selektivne;

Neispunjavanje međunarodno preuzetih obaveza – nedovoljna usklađenost zakonodavstva u BiH s međunarodnim dokumentima za borbu protiv korupcije i manjak primjene međunarodno prihvaćenih standarda u toj oblasti, onemogućuju upotrebu provjerenih i efikasnih mehanizama suzbijanja korupcije;

Nedovoljna samostalnost i kompetentnost subjekata provođenja – bez odgovarajuće edukacije i vještina i u okviru propisa, slobode postupanja subjekata provedbe protiv kompleksne pojave kao što je korupcija, borba protiv nje ne može biti efikasna i dati potrebne rezultate;

Nedovoljna angažovanost subjekata provođenja – bez dovoljne posvećenosti svih nosilaca aktivnosti za provedbu Strategije, narušava se cjelovitost kompleksnog sistema za borbu protiv korupcije, što će neizbježno uticati na postignute efekte njihovog rada;

Nedostatak finansijskih i drugih resursa – manjak finansijskih i drugih resursa neophodnih za kvalitetnu borbu protiv korupcije ozbiljno utiče na kapacitet sistema za borbu protiv korupcije i onemogućuje provedbu zahtjevnijih mjera koje su bitne za njeno suzbijanje;

Kompleksnost političkog sistema – nedovoljan nivo kontinuiteta u saradnji zakonodavne i izvršne vlasti u borbi protiv korupcije kao rezultat može imati nedovoljnost u njenom suzbijanju;

Nedostatak sistematičnosti i koordinacije – ni najbolje predviđene protukoruptivne politike i mjere u Strategiji ne mogu biti efikasne ako se provode povremeno, nepovezano, djelimično i bez dovoljno sistemskih aktivnosti i koordiniranih subjekata provedbe;

Nedostatak podrške javnosti – borba protiv korupcije ne može biti potpuna i efikasna bez svijesti javnosti o štetnim posljedicama koje korupcija nanosi društvu i pojedincu, kao temelj za povećanu spremnost da građani zahtijevaju i podrže protukoruptivne aktivnosti te aktivno sudjeluju u njima;

Neosnovana očekivanja za brze efekte u borbi protiv korupcije – što je korupcija više prisutna, to je veća želja građana da ona bude suzbijena. Očekuju se brzi efekti za što kraće vrijeme, što može rezultirati nestrpljivošću i smanjivanjem podrške javnosti protukoruptivnim mjerama i aktivnostima.

8. Normativni, institucionalni i društveni okvir za borbu protiv korupcije

Da bi borba protiv korupcije na nivou Brčko distrikta BiH bila uspješnija i efikasnija potrebno je, prije svega, uspostaviti odgovarajuću razinu kako horizontalne, tako i vertikalne saradnje i koordinacije između svih nadležnih organa, koji su obavezni da preduzimaju konkretne mjere i aktivnosti na tom planu, a njihova uloga u tom procesu je detaljnije obrađena u odgovarajućim strateškim ciljevima Akcionog plana.

8.1. NORMATIVNI OKVIR

Relevantan normativni okvir, kojim su definisana i regulisana pitanja u vezi s korupcijom ili koja su od značaja za borbu protiv korupcije, može se odrediti po sljedećim oblastima:

- krivično-materijalni propisi;
- krivično-procesni propisi;
- javne nabavke;
- javne finansije;
- sukob interesa;
- finansiranje političkih stranaka;
- slobodan pristup informacijama;
- izborni proces.

8.2. INSTITUCIONALNI OKVIR

Institucionalni okvir Brčko distrikta BiH obuhvata sljedeće institucije:

- Skupština Brčko distrikta BiH;
- Vlada Brčko distrikta BiH i organi javne uprave;
- Policija Brčko distrikta BiH;
- Pravosudne institucije Brčko distrikta BiH;
- Javne ustanove, javna preduzeća i druga pravna lica čiji je osnivač Brčko distrikt BiH.

8.3. DRUŠTVENI OKVIR

Društveni okvir u Brčko distriktu BiH čine:

- Političke stranke;
- Privatni sektor i drugi oblici njegovog udruživanja;
- Mediji;
- Obrazovne institucije;
- Udruženja i druge organizacije civilnog društva;
- Građani.

9. Zakonodavni okvir u borbi protiv korupcije Brčko distrikta BiH

Zakoni koji direktno ili indirektno regulišu oblast borbe protiv korupcije u Brčko distriktu BiH su:

- Zakon o Uredu za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj 25/18);
- Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj 25/18);
- Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije („Službeni glasnik BiH”, broj: 103/09 i 58/13);
- Zakon o sprečavanju sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj 04/21);
- Zakon o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik BiH”, broj 48/18);
- Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH („Službeni glasnik BiH”, broj: 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13);
- Krivični zakon Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj: 33/13, 26/16 i 13/17);
- Zakon o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj: 33/13 i 27/14);
- Zakon o finansiranju političkih stranaka iz budžeta Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj: 29/04 i 14/07);
- Izborni zakon Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj: 17/08 i 43/08);
- Zakon o javnim nabavkama („Službeni glasnik BiH”, broj 39/14);
- Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH”, broj: 47/14 i 26/16);
- Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH („Službeni glasnik BiH”, broj: 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08).

Zakon o Uredu za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije

Zakonom o Uredu za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije propisuju se antikorupcijski principi i osniva Ured za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije u Brčko distriktu BiH.

Ciljevi osnivanja Ureda su:

- a) prevencija uticaja korupcije na rad javnih službenika i lica na političkom položaju;
- b) identifikovanje i eliminisanje uzroka korupcije;
- c) odvracanje osoba od činjenja krivičnih djela u vezi s korupcijom;
- d) osiguravanje i unapređivanje pravnog okvira za prevenciju korupcije;
- e) podsticanje učešća civilnog društva u prevenciji korupcije;
- f) podizanje svijesti javnosti i stvaranje odnosa netolerancije u vezi s korupcijom;
- g) promovisanje transparentnog i odgovornog rada organa javne uprave i institucija Brčko distrikta BiH.

Nadležnosti Ureda su:

- a) izrada Strategije, kao i izrada Akcionog plana u skladu s općim principima utvrđenim u državnoj Strategiji za borbu protiv korupcije;
- b) koordinacija i nadzor nad provođenjem Strategije i Akcionog plana, te davanje mišljenja i instrukcija o pitanju njihovog provođenja;
- c) koordiniranje rada organa javne uprave, institucija, javnih preduzeća, javnih ustanova i drugih pravnih lica koja je osnovao Brčko distrikt BiH, pravnih lica i preduzetnika u sprečavanju korupcije i

- obavješćavanje nadležnih institucija o zatečenom stanju, kao i preduzimanje ostalih neophodnih mjera u skladu sa zakonom;
- d) postupanje po zaprimljenim podnescima s indicijama koruptivnog ponašanja u skladu s važećim propisima;
- e) ukazivanje predlagaču i Skupštini Brčko distrikta BiH na postojanje odredbi u nacrtima ili prijedlozima zakona, podzakonskih i općih akata koje bi u primjeni mogle da izazovu koruptivne radnje. Identifikovanje mogućih pojava korupcije koje dopušta provođenje postojećih zakona, podzakonskih i općih akata, te u vezi s tim iniciranje aktivnosti na njihovim izmjenama i dopunama u svrhu prevencije koruptivnih radnji;
- f) uspostavljanje i vođenje baze podataka prikupljenih u skladu sa Zakonom o Uredu za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije;
- g) saradnja s Agencijom za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i institucijama BiH i dostavljanje potrebnih podataka i informacija samoinicijativno ili po zahtjevu Agencije, kao i saradnja s entitetskim i kantonalnim nadležnim organima i institucijama, da bi se osiguralo pravovremeno i efikasno provođenje koordiniranih politika za borbu protiv korupcije;
- h) poslovi zaštite lica koja prijavljuju korupciju u skladu sa Zakonom o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju;
- i) donošenje jedinstvene metodologije i smjernica za izradu planova integriteta u skladu s državnim Smjernicama i Metodologijom za izradu plana integriteta i pružanje pomoći svim organima i institucijama Brčko distrikta BiH u njihovoj realizaciji;
- j) donošenje jedinstvenih smjernica za izradu planova borbe protiv korupcije i pružanje pomoći svim organima i institucijama Brčko distrikta BiH u njihovoj realizaciji;
- k) javno objavljivanje informacija o stanju korupcije;
- l) saradnja s domaćim naučnim i stručnim organizacijama, medijima i nevladinim organizacijama o pitanju prevencije korupcije;
- m) drugi poslovi propisani posebnim zakonom.

Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju

Zakonom o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju uređuje se status lica koja prijavljuju korupciju u organima javne uprave i institucijama Brčko distrikta BiH, javnim preduzećima, javnim ustanovama, fondovima i drugim pravnim licima koje je osnovao Brčko distrikt BiH, pravnim licima i samostalnim preduzetnicima, postupak prijavljivanja, obaveze organa javne uprave, institucija i drugih pravnih lica koje je osnovao Brčko distrikt BiH, pravnih lica i preduzetnika u vezi s prijavljivanjem korupcije, postupak zaštite lica koja prijavljuju korupciju, te propisuju sankcije za povrede odredbi ovog zakona.

Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije

Zakonom o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije uređuju se osnivanje i pravni status Agencije, način i oblici prevencije korupcije, principi rada, djelokrug i nadležnosti, poslovi i zadaci, način rukovođenja, saradnja i odnosi s javnošću. Istim zakonom također definiše i pojam korupcije.

Međunarodni dokumenti u oblasti borbe protiv korupcije

Kako su mnogobrojnim međunarodnim pravnim dokumentima i inicijativama uspostavljeni standardi u oblasti borbe protiv korupcije, namjera Brčko distrikta BiH je bila da izradom Strategije za borbu protiv korupcije 2022–2024. i Akcionog plana za provedbu Strategije, iste u najvećoj mogućoj mjeri primijeni u Uredu.

Neki od najznačajnijih međunarodnih dokumenta u oblasti borbe protiv korupcije, koji su potpisani i ratificirani od strane BiH, su:

- Krivičnopravna konvencija protiv korupcije;
- Građanskopravna konvencija protiv korupcije;
- Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organizovanog kriminala s tri pripadajuća protokola;
- Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije;
- Konvencija o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenih krivičnim djelom.

10. Strateški ciljevi i programi

- 10.1 Prevencija korupcije
 - 10.1.1 Zajedničke aktivnosti

Cilj: Unapređenje cjelokupnog sistema integriteta, odgovornosti i transparentnosti u radu cjelokupnog društva s posebnim osvrtnom na javni sektor u Brčko distriktu BiH

Strateški programi:

1. Unapređenje pravnog i strateškog okvira za suprotstavljanje korupciji i povećanje transparentnosti rada javnog sektora u Brčko

1. distriktu BiH;
2. Unapređenje procedura prijema i zapošljavanja u javnom sektoru Brčko distrikta BiH, s ciljem smanjenja diskrecije i osiguranja jednakog pristupa;
3. Poboljšanje mehanizama sprečavanja sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH;
4. Unapređenje efikasnosti, konkurentnosti i transparentnosti procesa provođenja javnih nabavki s ciljem osiguranja pravičnog tržišnog nadmetanja;
5. Provođenje edukacija u institucijama po pitanju borbe protiv korupcije.

Stvaranje ambijenta u kojem će cjelokupni javni sektor u Brčko distriktu BiH biti značajnije otporan na sve vidove koruptivnih praksi, bez obzira na njihovu pozadinu i načine ispoljavanja, predstavlja ključni segment preventivnih aktivnosti koje se planiraju na strateškoj osnovi. Integritet u tom kontekstu čini temelj dobrog upravljanja državom, i kao takav je preduslov legitimiteta aktivnostima koje provode institucije javnog sektora i uopćeno povjerenja u institucije sistema. Upravljanje integritetom u institucijama javnog sektora se zasniva na tri ključna stuba: 1. instrumentima, 2. procesima i 3. strukturama.

Ova tri stuba su podijeljena u dva segmenta, od kojih se prvi naziva ključni instrumenti integriteta i fokusiran je na jačanje integriteta (usvajanjem etičkih kodeksa i politika sukoba interesa, uspostavljanjem mehanizama prijavljivanja korupcije, i dr.), dok se drugi segment bavi ključnim razvojnim procesima i akterima jačanja integriteta. Cilj posljednjeg segmenta je da razvija i održava integritet u institucijama cjelokupne društvene zajednice i javnog sektora.

1. Unapređenje pravnog i strateškog okvira za suprotstavljanje korupciji i povećanje transparentnosti rada javnog sektora u Brčko distriktu BiH

U ovom strateškom cilju inicijalni fokus je stavljen na posebne oblasti, odnosno na nadležnosti institucija javnog sektora, a koje su rizične na pojavu korupcije, kao što su: subvencije, podsticaji, naknade i ostali vidovi davanja, zdravstvo, obrazovanje i javne finansije.

2. Unapređenje procedura prijema i zapošljavanja u javnom sektoru Brčko distrikta BiH s ciljem smanjenja diskrecije i osiguranja jednakog pristupa

Područje prijema tj. zapošljavanja u javnom sektoru je zasigurno jedan od gorućih problema u smislu pojave koruptivnih praksi. Za efikasno sprečavanje nastanka korupcije u ovoj oblasti potrebno je uspostaviti mehanizme koji će se zasnivati na smanjenju politizacije prilikom odabira, povećanju transparentnosti, preciziranju kriterija stručnosti, ambicioznosti i posvećenosti u radu, a procedure koje se ustanove kroz podzakonske akte donesene na osnovu novih zakonskih rješenja o državnoj službi potrebno je učiniti transparentnim.

Intenzivno se radi na tome da se u periodu trajanja ove Strategije donesu novi zakoni i podzakonski akti koji će za cilj imati unapređenje cjelokupne procedure zapošljavanja s posebnim naglaskom na povećanje transparentnosti i pravičnosti pri zapošljavanju. To su novi Zakon o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH i novi Pravilnik o zapošljavanju. Spomenuta zakonska rješenja bi trebala da osiguraju jednak pristup konkursima i jednak tretman prema svim kandidatima pri zapošljavanju.

Iako je generalna ocjena kako se u BiH pitanju integriteta u javnim službama u zadnje vrijeme posvećuje određena pažnja i dalje ne postoji pravna obaveza periodičnog dostavljanja informacija od strane državnih službenika o njihovoj imovini i prihodima. Izabrani i imenovani zvaničnici dostavljaju svoje imovinske kartone Komisiji za odlučivanje o sukobu interesa shodno Zakonu o sprečavanju sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH, ali se i dalje vode rasprave o pitanjima zaštite ličnih podataka i prevage javnog nad privatnim interesom u činjenju tih podataka dostupnim široj javnosti. Kod nekih kategorija državnih i javnih službenika, npr. nosilaca pravosudnih funkcija ta obaveza postoji, ali ne postoji nadležno tijelo koje bi provjeravalo tačnost dostavljenih informacija. Do sada je značajan napor učinjen u izgradnji mehanizama pristupa informacijama, usvajanjem ujednačenog pravnog okvira na svim nivoima vlasti u BiH, donošenjem podzakonskih akata i provedbenih instrumenata (registri informacija, vodiči za pristup informacijama koji su doneseni u pojedinim organima vlasti Brčko distrikta BiH i tu obavezu potrebno je utvrditi i za sve druge subjekte shodno odredbama navedenog zakona). Svakako je bitno u narednom periodu razriješiti problem preciziranja standarda javnog (općeg) interesa i drugih pitanja koja su se pojavila primjenom važećeg zakonodavstva. Treba imati na umu da trend uspostave kulture otvorenosti, koja zamjenjuje ranije prakse tj. kulturu tajnosti rada javnih službi treba suštinski posmatrati. Jedna je stvar građanima dodijeliti

pravo da pristupe informacijama, a sasvim druga efikasno odgovoriti na takve zahtjeve.

3. Poboljšanje mehanizama sprečavanja sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH

Koncept jačanja integriteta treba posmatrati kao permanentni proces u kojem ključnu ulogu ima promovisanje etike, morala i kulture integriteta, što se primarno treba postići donošenjem i prihvatanjem etičkih kodeksa u svim institucijama cjelokupne društvene zajednice i javnog sektora, kojima bi se ustanovili i prihvatili u radu određeni standardi radi smanjivanja diskrecije, povećanja transparentnosti i upravljanja rizicima. Iako je većina tih kodeksa orijentisana na usvajanje vrijednosnih stavova kod svih javnih službenika, moguće je da se njima obuhvate i tzv. eksterna pitanja, kao što su obaveza prijavljivanja dodatnih poslova ili primanja, investicija ili značajnijih poklona ili koristi koji bi mogli dovesti do potencijalnog sukoba interesa u odnosu na njihove službene dužnosti. Posebno su važne politike upravljanja sukobom interesa kod izabranih i imenovanih zvaničnika, uključujući državne službenike, namještenike i savjetnike, finansiranje političkih stranaka i kampanja u smislu transparentnosti svih ovih procesa. Da bi se integritet mogao nametnuti kao sastavni dio funkcionisanja institucija potrebno je dosta pažnje posvetiti edukaciji i obukama svih subjekata unutar sistema, kako bi se razvili etički programi zasnovani na procjenama rizika za svako radno mjesto ili grupu poslova, potrebama javnih službenika i dobrim praksama u specifičnim sektorima. Tu posebnu ulogu imaju pravni okviri koji trebaju stvoriti obavezu za izradu planova integriteta subjekata provođenja, za što je važno da postoji jedinstvena metodologija njihove izrade. Nezaobilazno mjesto svakako imaju instrumenti integriteta koji se odnose na medije koji imaju jako važnu ulogu u društvu, čime je doprinos koji mediji mogu dati prevenciji korupcije zaista nemjerljiv.

4. Unapređenje efikasnosti, konkurentnosti i transparentnosti procesa provođenja javnih nabavki s ciljem osiguranja pravičnog tržišnog nadmetanja

Transparentnost je jedan od glavnih neprijatelja korupcije. Otvorenost, javnost rada, izloženost pogledu i kritici javnosti, obilježja su koja značajno smanjuju mogućnost za korupciju. To ne podrazumijeva samo periodično izvještavanje javnosti o temama koje su interesantne za neku instituciju, nego i slobodan pristup svim informacijama pod kontrolom organa, kao i proaktivno izvještavanje o svemu što bi javnost trebala znati o nekoj službi. Naročito važno ima transparentnost u oblasti javnih nabavki, koja ima značajan potencijal za pojavu koruptivnih praksi, najprije zbog velikih novčanih iznosa koji se alociraju iz budžeta za nabavku roba, usluga i radova za potrebe institucija javnog sektora. Razvoj informacionih tehnologija je svakako omogućio da se sistem javnih nabavki informatizuje i dodatno učini transparentnijim, te da se informacije o objavljenim ili dodijeljenim ugovorima, projektima i drugim, javnim novcem finansiranim aktivnostima, bezuslovno učine dostupnim široj javnosti.

Zakonom o javnim nabavkama, koji se direktno primjenjuje i u Brčko distriktu BiH inovirano je zakonodavstvo u ovoj oblasti. Prema Izvještaju o napretku BiH izrađenom u okviru Paketa proširenja, u odnosu na integritet i sprečavanje sukoba interesa u sektoru javnih nabavki postignuta su određena poboljšanja. Ipak, i dalje postoje brojne primjedbe na trenutni stepen javnosti u postupcima ugovaranja nabavke roba, usluga i radova za potrebe institucija javnog sektora. Podzakonski akti trebaju biti usvojeni na nivou svih nadležnih institucija u ovom području, te je važno uspostaviti sistem upravljanja rizicima u ovim postupcima. Edukacija i obuka službenika koji bi se trebali specijalizirati za rad na predmetima javnih nabavki, monitoring i nadzor svakako trebaju biti unaprijeđeni. Do usvajanja Zakona o javnim nabavkama iz 2014. godine bilo je prisutno dosta problema u oblasti javnih nabavki kao što su: nedonošenje plana nabavke za tekuću godinu, prihvatanje ponuda koje nisu ispunjavale uslove utvrđene tender-skom dokumentacijom, plaćanje prije izvršenja usluga, nezakonit izbor poslovnih banaka, neadekvatan izbor odgovarajuće vrste postupka, nezaključivanje ugovora u zakonskom roku, favorizovanje pojedinih ponuđača, i sl. Usvajanjem novog Zakona o javnim nabavkama dobrim dijelom je smanjen broj gore navedenih problema iz razloga što je navedeni zakon propisao veliki broj obaveza ugovornim organima, a koje se prije svega odnose na povećanje transparentnosti u ovim procesima.

5. Provođenje edukacija u institucijama po pitanju borbe protiv korupcije

Zahvaljujući Strategiji, subjekti provođenja steći će iskustvo u uspostavi i radu internih fokusnih tačaka za antikoruptivno djelovanje – koordinatora antikoruptivnih aktivnosti. U ime subjekata provođenja će

u saradnji s Uredom za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije u Brčko distriktu BiH (u daljnjem tekstu: Ured) biti određene kontakt-osobe kao fokusne tačke koje će proći sve potrebne edukacije s ciljem ovladavanja osnovnim vještinama za borbu protiv korupcije. Edukacije će se održavati u formi seminara, internih sastanaka, radionica, treninga i drugih podobnih oblika, po mogućnosti u saradnji s međunarodnim organizacijama. Nakon uspješno provedene edukacije ove fokusne tačke će biti zadužene da u okviru svojih institucija prenesu sva stečena znanja na ostale zaposlenike. U isto vrijeme fokusne tačke će biti isključivo odgovorne za provođenje antikoruptivnih aktivnosti u okviru svojih institucija u kojima su zaposlene, o čemu će redovno koordinirati i biti dužne redovno izvještavati. Time će biti uvedena institucionalna odgovornost za postignuća u antikoruptivnim aktivnostima.

Ova strategija će uključiti i angažovati provođenje aktivnosti u svim oblastima i postupanje po antikoruptivnim planovima, koji i inače trebaju biti zastupljeni u radu svih subjekata provođenja. Ured će u koordinaciji s Agencijom, te nadležnim pravosudnim organima, inspekcijским službama, privrednim subjektima i drugim organizacijama i institucijama koje su registrovane na području Brčko distrikta BiH, intenzivno raditi na realizaciji aktivnosti u oblasti sprečavanja i suzbijanja korupcije, razvijanja svijesti i saradnje s civilnim društvom i unapređenju efikasnosti, transparentnosti i nepristranosti u donošenju odluka i postupanju.

10.1.2 Subvencije, podsticaji, naknade i ostali vidovi davanja

Cilj: Povećanje integriteta, transparentnosti i odgovornosti u odnosima između javnog i privatnog sektora i poslovnih subjekata, te udruženja i fondacija u oblasti dodjele sredstava vodeći računa i o Zakonu o sistemu državne pomoći BiH

Strateški programi:

1. Unapređenje sistema dodjele koncesija i harmoniziranje propisa u oblasti koncesija;
2. Uspostava centralnog registra dodijeljenih sredstava na nivou Brčko distrikta BiH.

Ono što je u Brčko distriktu BiH prisutno jeste da se kroz pojedine javne službe Brčko distrikta BiH implementira veliki broj transfera koji predstavljaju znatne novčane vrijednosti od nekoliko miliona konvertibilnih maraka na godišnjem nivou. Radi se o dosta složenim poslovima za koje su javne službe Brčko distrikta BiH utvrdile nove procedure koje bi trebale neutralizovati rizike od koruptivnih praksi. Propusti u raspodjeli, utrošku i nadzoru nad utroškom sredstava iz tekućih i kapitalnih transfera potencijalno su jedno od najosjetljivijih pitanja u smislu osjetljivosti na korupciju u izvršenju budžeta, korištenju resursa i upravljanju javnim finansijama u Brčko distriktu BiH. Stoga novi Zakon o budžetu Brčko distrikta BiH i Zakon o udruženjima i fondacijama Brčko distrikta BiH sa podzakonskim aktima trebaju uticati na prestanak politizacije, povećanje transparentnosti i uspostavu efikasnih sistema dodjele sredstava i kontrole trošenja, s ciljem pravične raspodjele sredstava iz budžeta Brčko distrikta BiH, što i pokazuje prva godina primjene navedenih propisa.

Iako je na nivou Brčko distrikta BiH donesen zakonski okvir, organi javne uprave predlažu provedbene propise nižeg nivoa kojima se uređuju kriteriji i načini implementacije programa i sistema utroška sredstava, a posebno su upadljive prakse čestog mijenjanja i donošenja općih i podzakonskih akata za svaki od programa, čemu je potrebno stati u kraj. Umjesto toga, trebalo bi da se primjenjuju doneseni akti koji imaju dugotrajni karakter i osiguravaju punu transparentnost u procesu dodjele i korištenja javnih sredstava. Institucije koje daju prethodna mišljenja na propise trebale bi više pažnje posvetiti sadržaju, u smislu ulaženja u materiju propisa, a ne samo formalnim elementima, dok bi nadležni inspekcijiski organi trebali intenzivnije voditi računa o osiguranju transparentnosti i nadzoru nad provođenjem zakona u okviru izvršenja transfera iz budžeta Brčko distrikta BiH. Potrebno je posebnu pažnju posvetiti pravovremenom raspisivanju javnih poziva za dodjelu sredstava.

S obzirom da se registri dodijeljenih sredstava vode pojedinačno potrebno je uspostaviti jedinstveni centralni registar svih transfera. Oformljena je radna grupa od dvanaest članova iz svih organa koja raspolažu dodjelom javnih sredstava i odluka o uspostavi e-registra je u proceduri predlaganja za usvajanje, te se realizacija odluke i stavljanje u funkciju registra očekuje u 2023. godini. Registar bi trebao sadržati podatke o korisnicima dodijeljenih sredstava, iznosima i opravdanosti sredstava.

Mehanizmi interne kontrole i revizije su jedno od vrlo važnih i

efikasnih sredstava u prevenciji i otkrivanju oblika koruptivnih radnji i u ovoj oblasti. Važno je da se konstantno unapređuju ovi mehanizmi, pa čak i da se interna kontrola koristi u samoj proceduri donošenja podzakonskih akata, u smislu sagledavanja finansijskih, ali i pravnih pitanja radi usvajanja najefikasnijih rješenja. Također, neophodno je unapređivati saradnju interne kontrole i revizije s rukovodiocima javnih službi koje dodjeljuju sredstva, te jačati kompetencije osoba (finansijska i pravna znanja) koje se bave ovim poslovima.

10.1.3 Zdravstvo

Cilj: Povećanje efikasnosti, transparentnosti i nivoa integriteta u ostvarivanju zdravstvene zaštite u Brčko distriktu BiH

Strateški programi:

1. Unaprijediti procese propisivanja i izdavanja lijekova i ortopedskih pomagala kroz informatizaciju;
2. Normirati prevenciju sukoba interesa u zdravstvenom sektoru u dijelu koji se odnosi na regulisanje dopunske privatne prakse i pojačati interne kontrole;
3. Spriječiti mogućnosti zloupotrebe sredstava zdravstvenog sektora;
4. Adekvatnim mehanizmima urediti liste čekanja i unaprijediti procese prijavljivanja koruptivnog ponašanja u zdravstvenim institucijama;
5. Podizati svijest zdravstvenih radnika o fenomenu korupcije;
6. Poboljšanje kvalitete zdravstvenih usluga osiguranjem jednakih mogućnosti pristupa zdravstvenim uslugama.

Jedna od ključnih karakteristika funkcionisanja javnog sektora u Brčko distriktu BiH, barem kada je riječ o strukturi budžeta, jeste da se značajan dio izdataka odnosi na finansiranje specifičnih potreba zdravstvenog sistema u Brčko distriktu BiH. Cjelokupno društvo je naročito osjetljivo i ranjivo na pojavu korupcije u zdravstvenom sektoru, posebno uzimajući u obzir da se radi o sektoru koji je od vitalnog značaja za građane te kada se uzme u obzir i novonastala situacija sa pandemijom COVID-19. Strateški okvir za borbu protiv korupcije je, uzimajući u obzir kompleksnost zdravstvenog sektora, posebnu pažnju treba obratiti na aktivnostima prevencije i borbe protiv korupcije u ovom sektoru. Naime, potrebno je osigurati transparentnost listi čekanja, a sve s ciljem smanjenja mogućnosti za koruptivne radnje i zakazivanje pacijenata „preko reda“. Izgradnja integralnog jedinstvenog informacionog sistema u zdravstvu će biti apsolutni prioritet u radu na unapređenju pružanja zdravstvenih usluga, kao i smanjenju koruptivnih rizika. Rad privatnih ustanova i pružanje djelatnosti će također biti u fokusu Strategije za borbu protiv korupcije, a sve kako bi se osigurala transparentnost i objektivnost u radu. Primarni je cilj da se osigura jednako kvalitetna zdravstvena zaštita i usluga svim stanovnicima Brčko distrikta BiH.

10.1.4 Obrazovanje

Cilj: Promovisanje kulture integriteta, transparentnosti i odgovornosti u obrazovnom sistemu Brčko distrikta BiH

Strateški programi:

1. Uključivanje i ujednačavanje planova i programa etike i integriteta na svim nivoima formalnog i neformalnog obrazovnog sistema;
2. Povećanje integriteta, transparentnosti i odgovornosti unutar obrazovnog sistema, smanjenjem rizika od tipičnih oblika korupcije (nepotizam, pronevjera finansijskih sredstava, transfera, podsticaja i sl.).

Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije u odredbi iz člana 13. predviđa uspostavljanje edukativnih programa, javnih kampanja i inicijativa podizanja svijesti usmjerenih mijenjanju stavova spram korupcije, mijenjanju kulturoloških normi i ohrabivanju prijavljivanja korupcije. Intervencija u domenu obrazovanja može imati i određene političke efekte. Prvi se ogledaju u tome da kvalitetno obrazovano stanovništvo stvara osnovu za ekonomski razvoj, političku stabilnost i društveno blagostanje. Politički efekti su vidljivi u tome da borba protiv korupcije može dobiti značajnu društvenu podršku ukoliko se stanovništvu zaista omogući da ima pravedan, kvalitetan i korupcije lišen obrazovni sistem. Stoga je, prije svega, bitno da se obrazovni sektori unutar vlastitih struktura izbore sa pojavom koruptivnih praksi, kako bi na zdravim osnovama mogli dati vlastiti doprinos u uspostavi integriteta, transparentnosti i odgovornosti. Obrazovanje ne treba u tom smislu posmatrati kao usko definisanu, formalnu funkciju koja se odvija isključivo kroz institucije obrazovnog sistema, već tu svakako treba uključiti odgovorno-obrazovne aktivnosti koje se odvijaju od porodice, međuvršnjačkog dijeljenja normi, pa sve do vannastavnih i sportskih aktivnosti (uključivanje što većeg broja djece u vannastavne,

kulturne i sportske aktivnosti) kojima se mogu promovisati određene poruke, norme i vrijednosti etike, integriteta i poštenja. Također, potrebno je da nadležne institucije za obrazovanje posvete značajnu pažnju pitanjima etike u pripremi i izvođenju nastavnih programa. Na taj način bi se kod mladih ljudi stvarao potencijal za borbu protiv korupcije, kroz zanimanje za javne poslove, jačanje svijesti o općem dobru i upoznavanjem s koristima za zajednicu koje donosi građanski aktivizam.

U ovom sektoru se pojavljuje i problem nejasnog statusa internih revizija, koje shodno praksi izdaju isključivo preporuke kao rezultat njihovog rada, što ne osigurava potrebni nivo odgovornosti u radu institucija. Slabi su i mehanizmi anonimnog prijavljivanja koruptivnih praksi.

Mogući izvori korupcije u obrazovanju prema svojim pojavnim oblicima su sljedeći:

- mogućnost pojave korupcije pri zapošljavanju nastavnog kadra – netransparentnosti i subjektivnosti;
- mogućnost pojave korupcije u nabavkama za potrebe obrazovanja – pogodovanje u nabavkama;
- mogućnost pojave korupcije u srednjim školama pri tzv. prebacivanju učenika bez jasnih kriterija (iz škole u školu ili iz struke u drugu struku) – nedovoljno regulisano i transparentno područje koje može dovesti do korupcije;
- mogućnost pojave korupcije pri angažmanu nastavnog kadra Odjeljenja za obrazovanje na obavljanju poslova (isključujući seminare) kod privatnih subjekata koji su dobili rješenje za obavljanje poslova u području obrazovanja – nedovoljno jasna zakonska i podzakonska rješenja i kontinuirani nadzor;
- mogućnost pojave korupcije prilikom odabira lica koja vrše obuku stručnog usavršavanja nastavnika i stručnih saradnika (seminari, radionice i dr.);
- mogućnost pojave korupcije pri omogućavanju osnivanja privatnih subjekata koji podnose zahtjeve za rad u području obrazovanja – netransparentni i nedovoljno jasni podzakonski akti i nepostojanje najmanje dva tijela provjere ispunjenosti uslova;
- mogućnost pojave korupcije u radu nastavnika u segmentu ocjenjivanja učenika – netransparentnost i pogodovanje pojedincu.

10.1.5 Javne finansije

Cilj: Jačanje nadzora i povećanje efikasnosti upravljanja javnim finansijama s ciljem borbe protiv korupcije

Strateški programi:

1. Kontinuirano promovisati proaktivnu transparentnost budžeta;
2. Utvrditi efikasne kriterije i uspostaviti kontrole dodjele budžetskih sredstava kao i nadzor nad trošenjem istih;
3. Unaprijediti kapacitete organa na poslovima dodjele budžetskih sredstava;
4. Jačanje uloge revizije i kontrole putem specijalizacije, kadrovskog popunjavanja i primjene inovativnih rješenja u vršenju poslova nadzora;
5. Stvaranje pravnih pretpostavki i efikasna primjena propisa o finansijskom upravljanju i kontroli s ciljem upravljanja rizicima;
6. Dosljedno, zakonito, kontinuirano i efikasno vršenje poreznog, finansijskog i drugog nadzora s ciljem smanjenja sive ekonomije, posebno rada na crno i efikasnijeg prikupljanja javnih prihoda.

S ciljem stvaranja stabilne ekonomske situacije i pretpostavki za razvoj svih društvenih sektora, bitno je uspostaviti sistem efikasnog, odgovornog i transparentnog upravljanja javnim finansijama. U odnosu na prihodovnu stranu budžeta potrebno je da određivanje i ubiranje javnih prihoda bude zasnovano na pravičnim, neselektivnim i dosljednim kriterijima. S druge strane, rashodovna strana budžetskih i drugih fondova i izvora finansiranja treba biti permanentno i efikasno nadzirana kako bi se osiguralo finansiranje potrebnih izdataka smanjivanjem mogućnosti zloupotreba i nenamjenskog utroška sredstava iz tih izvora.

Budžet je ključni instrument pomoću kojeg Vlada Brčko distrikta BiH provodi svoje politike, te je godišnji budžet veoma kompleksan i teško razumljiv velikom dijelu javnosti. U tom smislu potrebno je da budžet, pored toga što je dostupan javnosti, bude pristupačan i razumljiv javnosti što se može postići izradom i objavljivanjem tzv. „Budžeta za građane“, a što će u velikoj mjeri doprinijeti transparentnosti trošenja, odnosno raspodjele budžetskih sredstava i u konačnom na indirektna način imati i određeno antikoruptivno dejstvo. Značajno je uspostaviti unaprijed definisane kriterije dodjele transfera i nadzor nad njihovim dosljednim provođenjem, što će također doprinijeti smanjivanju mogućnosti zloupotreba i nenamjenskog trošenja sredstava.

U tom smislu, finansijske revizije mogu imati značajnu ulogu u suprotstavljanju korupciji, naročito u pogledu otkrivanja neopravdanog trošenja finansijskih sredstava iz budžeta.

Potrebna je permanentna ocjena prikladnosti organizacije sistema internih kontrola i revizije s ciljem otkrivanja manipulisanja, falsifikovanja ili prepravke knjiženja i isprava. Jačanje participacije organizacija civilnog društva u upravljanju javnim finansijama doprinosi pravičnijoj raspodjeli javnih dobara i općenito većoj efikasnosti i javnosti rada institucija javnog sektora.

Vanjska revizija, koju provodi Ured za reviziju Brčko distrikta BiH, jako je važna i značajna za zakonito i ispravno funkcionisanje organa javne uprave i trošenje budžetskih sredstava, ali se još uvijek u većoj mjeri ne primjenjuje revizija učinaka čime bi ona u potpunosti dobila na svom značaju. Ured revizije bi trebao odigrati veću ulogu u davanju smjernica, sugestija i pouka o najboljim načinima vršenja finansijskog i ukupnog poslovanja. Važna je svakako i jednakost u pristupu kod sačinjavanja revizorskih izvještaja.

Opća je ocjena kako BiH još uvijek nije dostigla dovoljan stepen transparentnosti javnih budžeta. Posebno je pitanje jasnog definisanja pravnog statusa internih kontrolora, najprije iz razloga nedovoljne nezavisnosti koja proizlazi iz neposredne podređenosti ovih struktura rukovodiocima subjekata provođenja. Navedeno objektivno može dovesti do upitnosti nalaza i realističnosti interne kontrole i njenih domaćaja u korigovanju nezakonitih praksi. Prisutna je općenito nedovoljna kapacitiranost jedinica interne revizije u institucijama koje imaju zakonsku obavezu ustanovljavanja ovih instrumenata nadzora. Nedovoljna kapacitiranost interne kontrole i revizije može dovesti do toga da u radu javnog sektora u Brčko distriktu BiH može biti prisutno netransparentno, neracionalno i nekontrolisano trošenje budžetskih sredstava, odnosno stvaranje rashoda koji nisu s ciljem ostvarenja poslovnih aktivnosti.

Savremena iskustva pokazuju da je korupcija povezana sa sivom ekonomijom, uglavnom zbog nemogućnosti potpunog ukidanja sive ekonomije koja je u određenom procentu prisutna i u najsavremenijim društvima.

Direkcija za finansije Brčko distrikta BiH odnosno Porezna uprava u skladu sa svojim mogućnostima provodi nadzor, ali je još uvijek nedovoljno kapacitirana. Problem nekapacitiranosti dijele sve institucije. Ista se može riješiti reorganizacijom postojećih radnih mjesta, odnosno izvršilaca. Zbog prirode posla teško se može izaći u susret brojnim zahtjevima za nadzorom primjene propisa o obavljanju djelatnosti i izvršavanja propisanih poreznih, carinskih i drugih obaveza od strane pravnih i fizičkih lica. Budžetski nadzor bi trebao biti postupak u kojem se provodi kontrola zakonitosti, pravovremenosti i namjenskog korištenja budžetskih sredstava, u kojem se nalažu mjere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.

U okviru provođenja postupka budžetskog nadzora trebalo bi vršiti kontrolu računovodstvene, finansijske i druge dokumentacije, kao i izvještaja i evidencija budžetskih korisnika.

Sve institucije u Brčko distriktu BiH bi trebale donijeti i implementirati operativne planove borbe protiv korupcije.

10.2 Suzbijanje korupcije

10.2.1 Zajedničke aktivnosti

Cilj: Unapređenje ambijenta odgovornosti u djelovanju državnih i javnih službenika

Strateški program:

1. Uređenje pravnog okvira za zaštitu prijavitelja korupcije u Brčko distriktu BiH.
1. Uređenje pravnog okvira za zaštitu prijavitelja korupcije u Brčko distriktu BiH

Bitna perspektiva suprotstavljanja korupciji jesu pravne sankcije i mjere. Iako je prevencija temeljna orijentacija u suprotstavljanju društveno nepoželjnim ponašanjima, naravno da ona nije savršena i da je realno očekivati da će se propisi kršiti. Ugrožavanje ili povreda pravnih dobara i interesa putem korupcije uređeno je različitim granama prava, od kojih su najvažniji disciplinsko, prekršajno i krivično. Element uticaja na korupciju treba biti i vjerodostojan sistem nadzora koji rezultira adekvatnim sankcijama i mjerama. Pod adekvatnošću se ne misli na rigoroznost, nego na izvjesnost u otkrivanju i efikasnom postupku kojim se utvrđuje krivnja i opredjeljenje za one vrste i mjere sankcija koje su proporcionalne težini protupravnog ponašanja. To predviđaju i međunarodni standardi u oblasti pravnih sankcija za koruptivna kažnjiva ponašanja.

Zaštita osoba koje prijavljuju korupciju sve se više prepoznaje

kao ključni faktor kojim se promoviše kultura odgovornosti i integriteta. Zaposleni u pravnim subjektima, bilo iz javnog, bilo iz privatnog sektora, obično su prvi koji su u prilici opaziti neispravnosti u radu. Oni, međutim, koji prijave takve neispravnosti mogu biti predmetom prijetnji, uznemiravanja, stavljanja u lošije radne uslove, zabrane napredovanja u službi, umanjenja plata, kako od strane onih koji su involvirani u neispravnosti koje se prijavljuju, tako i od radnih kolega. Dobar način da se osigura zaštita takvih osoba jest usvajanje posebnih odredbi u okviru postojećih zakona ili donošenje novih zakona, koji bi na jednom mjestu uređivali ovu materiju. Međunarodni standardi, uređeni u mnoštvu dokumenata brojnih međunarodnih i supranacionalnih organizacija, kao i dobre prakse iz ove oblasti, nalažu da je prijaviteljima potrebno osigurati sigurnu alternativu na šutnju, tj. ne smije ih se dovesti u lošiju situaciju nego da nisu prijavili koruptivno ili slično ponašanje.

Krajem 2014. godine Parlamentarna skupština BiH usvojila je Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH, ali se on odnosi samo na državni nivo i javni sektor. Budući da se spomenuti akt ne odnosi na Brčko distrikt BiH, kao i da u zakonima o državnoj službi koji su na snazi u Brčko distriktu BiH i Zakonu o radu ne postoje odredbe kojima se jamči zaštita od odmazde ili diskriminacije bilo koje vrste osim one koja počiva na ličnim svojstvima lica (spol, starost, invalidnost, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje itd.), Brčko distrikt BiH je donio Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 25/18).

10.2.2 Policija Brčko distrikta BiH

Cilj: Jačanje osposobljenosti za borbu protiv korupcije i saradnje s drugim organima i građanima u tom dijelu

Strateški programi:

1. Kadrovske, materijalne i tehničke jačanje Policije Brčko distrikta BiH (u daljnjem tekstu: Policija) za otkrivanje i dokazivanje koruptivnih krivičnih djela;
2. Kontinuirano stručno usavršavanje policijskih službenika na planu kriminalističkog istraživanja koruptivnih krivičnih djela;
3. Jačanje saradnje između Policije, Tužilaštva, Ureda i drugih organa u Brčko distriktu BiH u borbi protiv korupcije;
4. Jačanje integriteta policijskih službenika.

Uloga Policije u otkrivanju i dokazivanju koruptivne delinkvencije je veoma značajna, kao i u suzbijanju drugih kažnjivih ponašanja. Kod koruptivne delinkvencije Policija je često ta koja je prva na liniji fronta, bilo da im se prijavljuju ponašanja s obilježjima korupcije, bilo da se sami, proaktivno angažuju na njihovom otkrivanju i dokazivanju. Prema odredbi člana 20. Krivičnopravne konvencije o korupciji Vijeća Evrope i člana 36. Konvencije protiv korupcije Ujedinjenih naroda, svaka zemlja potpisnica (u koje spada i Bosna i Hercegovina) dužna je osigurati postojanje jednog ili više tijela ili osoba specijaliziranih za borbu protiv korupcije putem djelovanja organa unutrašnjih poslova. Oni trebaju uživati nezavisnost kako bi mogli djelotvorno i bez nepotrebnog pritiska izvršavati svoje obaveze, te je potrebno omogućiti da zaposlenici takvih tijela prođu primjerenu obuku i da posjeduju odgovarajuća finansijska sredstva.

U organizacionoj strukturi Policije, između ostalih organizacionih jedinica djeluje Jedinica kriminalističke policije, koja u svom sastavu ima i Odsjek za sprečavanje i suzbijanje privrednog kriminaliteta i korupcije i finansijske istrage koji je nadležan za sprečavanje i suzbijanje koruptivnih krivičnih djela na području Brčko distrikta BiH, te Jedinicu za profesionalne standarde koja je između ostalog nadležna i za sprečavanje i suzbijanje interne korupcije u Policiji Brčko distrikta BiH. Navedeni Odsjek za sprečavanje i suzbijanje privrednog kriminaliteta i korupcije i finansijske istrage trebalo bi unaprijediti u smislu ukupne kapacitiranosti, ljudskih resursa, materijalno-tehničkih sredstava, te nastaviti sa specijalizacijom i obučavanjem u procesuiranju koruptivnih krivičnih djela. Najveći dio podataka o krivičnim djelima korupcije koji je poznat organima za provedbu zakona i po kojima postupaju dolazi izvana, najčešće od građana i drugih subjekata društvene zajednice, te proaktivnim postupanjem policijskih službenika. U odnosu prema jačanju integriteta policijskih službenika prepoznata je potreba provedbe sveobuhvatne procjene rizika za aktivnosti i područja djelovanja policije podložnih korupciji, kako bih se identifikovali problemi i novi trendovi te da se dobijeni podaci upotrijebe za formulisanje strategije integriteta i suzbijanja korupcije unutar policije. Mogućnost prijave neetičkog ponašanja policijskih službenika i zaposlenika Policije, kao i mogućnost prijavljivanja svih oblika koruptivnih ponašanja imalo bi smisla dodatno promovisati. Još uvijek je potrebno unaprijediti veze između Policije i drugih organa u borbi protiv korupcije.

10.2.3 Pravosuđe

Cilj: Jačanje saradnje i kapaciteta pravosudnih i drugih organa na planu efikasnog gonjenja počinitelja koruptivne delinkvencije

Strateški programi:

1. Unapređenje transparentnosti i objektivnosti u radu pravosudnih institucija u Brčko distriktu BiH;
2. Analiza i jačanje kapaciteta pravosudnih i drugih organa za efikasno gonjenje koruptivnog kriminaliteta;
3. Unapređenje pretpostavki za efikasno gonjenje počinitelja koruptivne delinkvencije, naročito provođenjem finansijskih istraga;
4. Nastavljanje aktivnosti u kreiranju adekvatne kaznene politike za koruptivni kriminalitet, pogotovo u oblasti efikasnog oduzimanja imovinske koristi stečene krivičnim djelima;
5. Usklađivanje krivičnog zakonodavstva Brčko distrikta BiH s međunarodnim standardima, naročito preporukama Grupe država za borbu protiv korupcije (GRECO).

Najvažniji zadatak Tužilaštva Brčko distrikta BiH (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo), kao posebnog, samostalnog organa, jeste preduzimanje istražnih radnji i gonjenje potencijalnih počinitelja krivičnih djela. Ono što je u pogledu specijalizacije, obučavanja rečeno kod policijskih službenika, vrijedi i kod tužilačkog osoblja.

Objektivnost i nepristranost prilikom imenovanja i napredovanja, kao i finansijske i druge nezavisnosti, istaknuta je naročito u Preporuci o ulozi tužilaca u sistemu krivičnog pravosuđa Vijeća Evrope. Bitan segment uspjeha je edukacija tužilačkog osoblja za borbu protiv korupcije, što se ne odnosi samo na vođenje istrage i zastupanje predmeta pred sudom, nego i upoznavanje s oblicima imovinske koristi koja se ostvaruje korupcijom i mogućnostima na oduzimanju iste. Imajući u vidu da je za uspjeh Tužilaštva u otkrivanju i dokazivanju koruptivnog kriminaliteta potrebna nezavisnost, međunarodnim standardima (pogotovo član 11. Konvencije protiv korupcije Ujedinjenih naroda) uspostavljena je obaveza preduzimanja mjera s ciljem jačanja integriteta i sprečavanja prilika za korupciju među pripadnicima tužilačkih organa i sudstva.

Zaključci s osmog sastanka u okviru strukturalnog dijaloga sugerišu svim pravosudnim organima smanjenje zaostataka u rješavanju predmeta u sudovima i tužilaštvima. Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH uvelo je obavezu sudova da sačinjavaju planove rješavanja starih predmeta. U periodu od 2010. do kraja 2016. godine sudovi u cijeloj BiH su riješili blizu 650.000 starih predmeta, dok krajem novembra 2017. godine riješeno je blizu 800.000 najstarijih predmeta.

Borba protiv korupcije treba biti jedna od ključnih oblasti angažmana. Transparentnost je domen rada koji treba konstantno unapređivati.

Tužilaštvo, kao i druga tužilaštva u BiH, kada je u pitanju otkrivanje i dokazivanje koruptivnih krivičnih djela često se suočava s krivičnim djelima koja su teško dokaziva. Imajući u vidu da je rad na predmetima korupcije složen i dugotrajan, Tužilaštvo daje upute o prioritetima u istraživanju i krivičnom progonu koruptivnih krivičnih djela.

Finansijske istrage u predmetima u kojima postoji sumnja da je ostvarena protupravna imovinska korist u Brčko distriktu BiH nisu pravilo.

10.2.4 Inspeksijski nadzor

Cilj: Poboljšanje inspeksijskog nadzora s ciljem uspostavljanja većeg nivoa zakonitosti i zaštite javnog i privatnog interesa od svih oblika korupcije

Strateški programi:

1. Unaprijediti efikasnost inspeksijskog nadzora s ciljem prevencije i suzbijanja korupcije kao i poboljšanja ukupnog stanja poslovnog ambijenta u Brčko distriktu BiH;
2. Kadrovske i stručno jačanje kapaciteta inspeksijskih službi Brčko distrikta BiH;
3. Analiza i zavisno od rezultata, prijedlog unapređenja pravnog okvira u pogledu nadležnosti i sankcija koje nalažu postupajući inspektori.

Preporuke Grupe država za borbu protiv korupcije (GRECO) ukazuju na veliki značaj inspeksijskih organa u otkrivanju i prijavljivanju korupcije. Naime, ako korupcija nastaje kao rezultat, između ostalog, manjkavog sistema kontrola i nadzora, onda se poboljšanje sistema nadzora, a posebno inspeksijskog nadzora, nad zakonitošću rada javnog, ali i privatnog sektora, smatra nezamjenjivom komponentom u borbi protiv korupcije.

Zakonski regulisanim nadzorom osigurava se zakonitost i zaštita javnog i privatnog interesa. Nadzorni organi, a posebno ins-

pekcijske službe, imaju vrlo značajna ovlaštenja i ulogu u nadzoru nad zakonitošću rada pravnih lica i građana. Problem nedovoljne kapacitiranosti nadzornih organa, a posebno inspeksijskih službi, odražava se na efikasnost u obavljanju poslova koji su im dati u nadležnost. Primijećeno je da postoje krupni problemi oko prinudne naplate prekršajnih naloga koje izdaju inspektori.

10.3 Razvijanje svijesti o štetnosti korupcije i saradnja s civilnim društvom

10.3.1 Zajedničke aktivnosti

Cilj: Podizanje nivoa svijesti o problemu korupcije i mehanizmima djelovanja i veće učešće svih društvenih aktera u borbu protiv korupcije

Strateški programi:

1. Implementacija usmjerenih, organizovanih i specifičnih aktivnosti za pojedine sektore i ciljne grupe na planu podizanja svijesti o korupciji;
2. Stvaranje pretpostavki i poticanje učešća organizacija civilnog društva u aktivnosti borbe protiv korupcije;
3. Razvijanje sistema poticaja za veće učešće javnih službenika i drugih subjekata u antikoruptivnim aktivnostima.

Jedna od strateških oblasti koja ima jako važne generalno-preventivne efekte u borbi protiv korupcije je usmjerena na razvijanje svijesti kod što većeg broja članova društva o tome šta korupcija jeste, u čemu se sastoji i kako se manifestuje, i koji instrumenti i primjeri dobre prakse postoje u njenom suzbijanju i prevenciji. Identifikacija uzroka koji dovode do korupcije, tj. faktora koji djeluju stimulirajuće i omogućavaju korupciju je sastavni dio ove vrste strateških aktivnosti, s posebnim osvrtom na jasno identifikovanje i vrednovanje direktnih i indirektnih šteta koje nastaju kao posljedica korupcije, čime se općoj populaciji i specifičnim društvenim grupama nastoje prenijeti te spoznaje i informacije kako bi se mjerama rane intervencije djelovalo na sprečavanje korupcije i općenito djelovalo u pravcu odvratanja od koruptivnih ponašanja. To se može postići kroz aktivnosti institucija javnog sektora, a naročito putem obrazovnih tijela i organizacija civilnog društva. Jačanje svijesti je, s druge strane, preporučena mjera i u pravcu prenošenja spoznaja na strani javnih službenika i drugih zaposlenika o pojedinim pitanjima, poput sukoba interesa, diskrecionih ovlaštenja i sl., na način da oni sami budu upoznati sa štetnim posljedicama takvih zabranjenih i kažnjivih radnji u koje sami mogu biti involvirani.

1. Implementacija usmjerenih, organizovanih i specifičnih aktivnosti za pojedine sektore i ciljne grupe na planu podizanja svijesti o korupciji

Brojne su države u nastojanju da stave problem korupcije pod kontrolu prepoznale značaj razvijanja svijesti i edukativnih mjera s ciljem razvijanja specifične kulture netolerancije spram korupcije. U te svrhe bi se i u Brčko distriktu BiH razvijali i uvodili posebni nastavni planovi i programi na temu etike, građanskih dužnosti od osnovnih škola, preko srednjoškolskih ustanova pa sve do univerziteta. Cilj je ovakvih aktivnosti da najprije zainteresuju širu zajednicu o problemu korupcije, posljedicama koje izaziva i mehanizmima suprotstavljanja tom problemu, što bi skupa s drugim aktivnostima preventivnog karaktera, i suštinskim rezultatima represivnog postupanja u konkretnim slučajevima objektivno moglo dovesti do pozitivnih promjena u ovom području. Iskustva pojedinih država koje su uspjele staviti problem korupcije pod kontrolu pokazuju da srž njihovih modela čine prevencija korupcije, obrazovanje zajednice i podizanje svijesti građana, koji se stalno kombinuju s otkrivanjem rezultata istraga u pojedinima slučajevima.

2. Stvaranje pretpostavki i poticanje učešća organizacija civilnog društva u aktivnosti borbe protiv korupcije

U ostvarenju nabrojanih ciljeva trebaju učestvovati sve organizacije civilnog društva, akademska zajednica, mediji, interesne grupe i drugi oblici formalnog ili neformalnog ali transparentnog organizovanja građana kako bi dali svoj doprinos u podizanju svijesti i insistiranju na javnoj vlasti i institucijama u kojima se ne odvijaju koruptivne prakse. Radi se o potrebi da oni zajednički rade na identifikaciji problema korupcije i uzroka koji do nje dovode, najboljim načinima i mehanizmima savladavanja tih pojava i općenito promovisanju transparentne i efikasne javne vlasti. Nekada institucije same nisu dovoljno ili nikako kapacitirane da obavljaju pojedine funkcije na podizanju svijesti i jačanju

etike, tako da im saradnja s civilnim društvom i zajedničke aktivnosti mogu biti od suštinske pomoći i podrške u iskrenim nastojanjima da se suprotstave korupciji. Sve ovo su dovoljni razlozi da se na strateškoj osnovi posebna pažnja posveti i ovim oblicima planskog i usklađenog djelovanja koje ima višestruke funkcije i potencijale.

3. Razvijanje sistema poticaja za veće učešće javnih službenika i drugih subjekata u antikoruptivnim aktivnostima

Ranije je naznačeno da nosiocima antikoruptivnih aktivnosti, ali i svim zaposlenicima u javnom, privatnom i drugim sektorima, aktivnosti u borbi protiv korupcije treba učiniti atraktivnim. To je moguće ostvariti, između ostalog, i nematerijalnim podsticajima, poput individualnog priznanja profesionalnih referenci, ali i priznanjima organizacija koje će biti istaknute kao one koje profesionalno obavljaju poslove iz svoje nadležnosti. One, pak, koji se upuštaju u koruptivno ponašanje treba dosljedno sankcionisati.

Važno je nastaviti s provođenjem kontinuiranih edukacija i obuka zaposlenih u subjektima provođenja, s ciljem jačanja svijesti i prepoznavanja pojava oblika korupcije i mehanizama reagovanja na te pojave. Ove aktivnosti bi trebale da budu sastavni dio planova i programa edukacije i da oslovljavaju najvažnije tematske oblasti u pogledu pojma, pojava oblika, indikatora prepoznavanja i mehanizama suprotstavljanja korupciji u svakom specifičnom sektoru ili oblasti. Isto tako, saradnja s civilnim društvom i svim drugim zainteresovanim subjektima treba biti u vrhu prioriteta institucija javnog sektora na nivou Brčko distrikta BiH, s ciljem stvaranja što je moguće veće društvene koalicije u borbi protiv korupcije.

10.3.2 Javna kampanja o oblicima i štetama korupcije i mehanizmima suprotstavljanja

Cilj: Planiranje i provođenje specifične i ciljne javne kampanje u pravcu efikasnijeg suprotstavljanja korupciji

Strateški programi:

1. Provođenje javne kampanje borbe protiv korupcije na nivou Brčko distrikta BiH;
2. Provođenje monitoringa i evaluacije provedene javne kampanje borbe protiv korupcije i izrada preporuka za unapređenje ovih aktivnosti.

Kako bi se spoznaje o pojavnim oblicima, uzrocima i faktorima koji dovode do korupcije mogle efikasno iskoristiti i konkretno primijeniti u preventivnim inicijativama, najbolji način da tako važne informacije dođu do što većeg broja članova društva jesu javne kampanje. Ranije je istaknuto da Konvencija Ujedinjenih naroda prepoznaje javne kampanje kao efikasno sredstvo za promjenu stavova spram korupcije, mijenjanje kulturoloških normi i ohrabrivanje prijavljivanja korupcije. Ono što je jako važno jeste da su poruke koje se distribuiraju u takvim kampanjama najprije zasnovane na objektivnim pokazateljima tj. činjenicama o problemu korupcije u svakoj pojedinoj državi ili sektoru, da su vrijednosno orijentisane na promovisanje pozitivnih stavova, građanske odgovornosti i hrabrosti, i da budu prilagođene potrebama i kapacitetima specifičnih ciljnih grupa. Osim toga, važno je da javne kampanje budu sastavni dio planskih, organizovanih aktivnosti i da su usmjerene promovisanju javnog ili općeg interesa i njegovog značaja za ostvarivanje pojedinačnih potreba građana. Posebno je važno da javne kampanje budu kreativno pripremljene u smislu njihovog sadržaja i da imaju potencijal da privuku pažnju što je moguće većeg broja ljudi. U smislu prilagođavanja sadržaja potrebama i kapacitetima ciljnih grupa sa stanovišta kreativnosti je jako važno što jednostavnije približiti građanima način donošenja odluka u institucijama javne vlasti, kriterijima i ovlaštenjima kojima se služe državni službenici, i kako se generalno vrše ti poslovi. Poruke treba usmjeriti direktno na pitanja koja utiču na živote građana, a korupciju ne treba tretirati isključivo kao pitanje morala.

Iskustva su pokazala da je nužno planirati i provesti javnu kampanju kojom se promovira antikoruptivne vrijednosti, a koja bi bila usmjerena kako na opću javnost, tako i na same zaposlenike u javnom sektoru. Takva kampanja bi mogla uključivati aktivnosti kojima se zagovara odgovornost i transparentniji rad javne uprave, pa bi mogla obuhvatiti informisanje o očekivanim standardima rada institucija, o mehanizmima komuniciranja sa institucijama, o preduzetim antikoruptivnim inicijativama, itd. Neophodno je sačiniti jasan plan provođenja javnih kampanja, i njegovo provođenje putem svih poznatih i dostupnih kanala javne komunikacije, uključujući društvene mreže i već primijenjene mehanizme, poput održavanja sastanaka u javnim institucijama i dr. Posebno je važno da institucije koje sačinjavaju i implementiraju

vlastite operativne planove borbe protiv korupcije iste javno objavljuju posredstvom svojih web stranica ili drugih mehanizama javne komunikacije i da redovno obavještavaju javnost o rezultatima implementacije tih planova.

10.3.3 Razvijanje i implementacija zajedničkih projekata s organizacijama civilnog društva u oblasti borbe protiv korupcije

Cilj: Stvaranje pretpostavki za intenzivniji angažman civilnog društva u borbi protiv korupcije

Strateški programi:

1. Osiguravanje sredstava za razvijanje zajedničkih projekata s organizacijama građanskog društva i povećanje transparentnosti i saradnje;
2. Stvaranje i unaprjeđenje permanentnih kanala komunikacije i saradnje između organizacija civilnog društva i institucija javne vlasti na nivou Brčko distrikta BiH u borbi protiv korupcije.

Prilikom osmišljavanja, planiranja i organizacije implementacije antikoruptivnih aktivnosti jako je važno imati inkluzivni pristup, tj. u ove aktivnosti uključiti što je moguće veći i raznovrsniji broj društvenih aktera koji na svoj specifičan način mogu doprinijeti ostvarenju zacrtanih ciljeva. Saradnja s organizacijama civilnog društva danas predstavlja integralni dio savremenih strategija borbe protiv korupcije, jer angažman ovih subjekata može imati višestruke efekte na uspješno savladavanje korupcije. Važno je također da obrazovne institucije prihvate u vlastite nastavne planove i programe sadržaje koji se odnose na efikasniju borbu protiv korupcije. Organizacije civilnog društva, akademska zajednica i građani mogu osigurati raznovrsne i korisne kvalitativne informacije o tome kakve efekte strategija borbe protiv korupcije proizvodi ili barem kako se ti efekti percipiraju od strane javnosti. Osim toga, uključivanje organizacija civilnog društva u monitoring i evaluaciju strateških dokumenata može pomoći u nastavku dobijanja njihove podrške. Saradnja između svih uključenih subjekata može dovesti i do stvaranja novih ideja i pristupa, tj. do kontinuiranog unaprjeđenja strateškog dokumenta za borbu protiv korupcije.

10.4 Koordinacija, monitoring i evaluacija antikoruptivnih aktivnosti

10.4.1 Zajedničke aktivnosti

Cilj: Stvaranje pretpostavki za efikasan sistem koordinacije antikoruptivnih aktivnosti i prikupljanja podataka o implementaciji

Strateški programi:

1. Imenovanje koordinatora antikoruptivnih aktivnosti u svim subjektima provođenja koji će biti u obavezi da saraduju i koordiniraju s Uredom;
2. Razvijanje metodologije prikupljanja podataka o implementaciji antikoruptivnih aktivnosti predviđenih strateškim dokumentima.

Prema članu 5. Konvencije protiv korupcije Ujedinjenih naroda, svaka je država dužna, s tim u vezi BiH i Brčko distrikt BiH, u skladu s osnovnim načelima svoga pravnog poretka, razviti i provesti ili održavati djelotvornom usklađenu antikoruptivnu politiku koja promovise sudjelovanje društva i odražava načela vladavine prava, pravilnog upravljanja javnim poslovima i javnom imovinom, transparentnost i odgovornost. To podrazumijeva donošenje strateških dokumenata koji trebaju pružiti ukupnu orijentaciju i smjer djelovanja zajednice na suprotstavljanju korupciji, a implementacija aktivnosti se treba prepustiti pojedinim sektorima ili institucijama, koji u tu svrhu trebaju razviti vlastite planove aktivnosti. Da bi se aktivnosti ocijenile kredibilnim, mora postojati ustanovljen sistem implementacije antikoruptivnih aktivnosti, ali i vjerodostojna metodologija prikupljanja podataka o njihovoj realizaciji, što će se postići tako što će sve institucije zadužene za provođenje Strategije kontinuirano saradivati i koordinirati rad s Uredom. Iskustva s primjenom antikoruptivnih strateških dokumenata iz regije pokazala su da postoji tendencija da se njihovo donošenje smatra bremenom za ionako opterećeni rad u administraciji, te realna opasnost da ih se, nakon što se donesu, jednostavno zanemari.

1. Imenovanje koordinatora antikoruptivnih aktivnosti u svim subjektima provođenja koji će biti u obavezi da saraduju i koordiniraju s Uredom

U svim institucijama koje postupaju u oblasti borbe protiv korupcije neophodno je odrediti osobu koja će interno u okviru institucije

koordinirati u oblasti antikoruptivskih aktivnosti, odnosno potrebno je da se imenuju koordinatori antikoruptivskih aktivnosti. Koordinatori treba da budu osobe koje su kroz svoj dosadašnji radni angažman u instituciji, pokazale posebne personalne i moralne kvalitete, koje dobro poznaju cjelokupno funkcionisanje institucije i uživaju visok stepen povjerenja rukovodilaca i ostalih zaposlenika u instituciji. Obaveze koordinatora su da izvještava rukovodioca o antikoruptivskim obavezama institucije i prati izvršenje pojedinačnih zadataka na realizaciji operativnog plana na mjesečnom osnovu, izrađuje komunikacijski materijal za upoznavanje institucije iz koje dolazi sa obavezama iz Akcionog plana i operativnog plana, uspostavlja i održava sektorsku i drugu saradnju s ostalim nivoima vlasti u situacijama podijeljene nadležnosti, vodi evidenciju o realizaciji operativnog plana, po zadatim indikatorima te o napretku i izazovima izvještava rukovodioca na mjesečnom osnovu. U svim institucijama koje postupaju u oblasti borbe protiv korupcije neophodno je odrediti osobu koja će interno u okviru institucije koordinirati u oblasti antikoruptivskih aktivnosti, odnosno potrebno je da se imenuju koordinatori antikoruptivskih aktivnosti. Koordinatori treba da budu osobe koje su kroz svoj dosadašnji radni angažman u instituciji, pokazale posebne personalne i moralne kvalitete, koje dobro poznaju cjelokupno funkcionisanje institucije i uživaju visok stepen povjerenja rukovodilaca i ostalih zaposlenika u instituciji. Obaveze koordinatora su da izvještava rukovodioca o antikoruptivskim obavezama institucije i prati izvršenje pojedinačnih zadataka na realizaciji operativnog plana na mjesečnom osnovu, izrađuje komunikacijski materijal za upoznavanje institucije iz koje dolazi s obavezama iz Akcionog plana i operativnog plana, uspostavlja i održava sektorsku i drugu saradnju s ostalim nivoima vlasti u situacijama podijeljene nadležnosti, vodi evidenciju o realizaciji operativnog plana, po zadatim indikatorima te o napretku i izazovima izvještava rukovodioca na mjesečnom osnovu.

2. Razvijanje metodologije prikupljanja podataka o implementaciji antikoruptivnih aktivnosti predviđenih strateškim dokumentima

Prikupljanje podataka može biti prilično obilježeno subjektivizmom. Stoga je potrebno ustanoviti sistem koji je objektivn, a budući da su resursi za suprotstavljanje korupciji ograničeni, jednostavan u dizajnu i primjeni. Ujedinjeni narodi u svojim smjernicama za izradu i implementaciju antikoruptivnih strategija, ali i Regionalna antikoruptivna inicijativa u pregledu metodologije monitoringa i evaluacije antikoruptivnih strategija i akcionih planova, navode da se prikupljanje vjerodostojnih podataka treba učiniti integralnim dijelom antikoruptivne strategije. Sastavni dio prikupljanja podataka treba biti i sistem indikatora (istima se smatraju objektivne manifestacije neke pojave). Monitoring se, zapravo, velikim dijelom iscrpljuje u analizi i usporedbi onoga što se u nekom periodu praćenja realizovalo ili realizuje sa stanjem ili promjenama koji su naznačeni u indikatorima. Bez indikatora ne bi bilo jasno šta se zapravo prati. Podaci o tim indikatorima trebaju biti pouzdani (vjerodostojni), što znači konzistentnost nalaza u ponovljenom istraživanju ili prikupljanju podataka.

U pregledu dobrih praksi Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj navodi se da prilikom informisanja o ispunjenosti antikoruptivnih aktivnosti treba navesti dokaze (argumente), ponajprije u elektronskom formatu (npr. skenirani dokumenti ili poveznice na web dokumente), a kod neispunjenih razloge zašto je tako. Izvori podataka za ocjenjivanje mogu biti kvantitativni i kvalitativni.

10.4.2 Prikupljanje vjerodostojnih podataka o provedbi antikoruptivnih aktivnosti, analiza i izvještavanje

Cilj: Uspostavljanje efikasnog sistema prikupljanja podataka o antikoruptivnim aktivnostima u subjektima provođenja

Strateški programi:

1. Osiguravanje pretpostavki za rad Ureda u domenu prikupljanja podataka, analize i izrade izvještaja o ispunjenosti antikoruptivnih aktivnosti;
2. Nastavak obuka i drugih oblika komunikacija i saradnje Ureda i koordinatora antikoruptivnih aktivnosti;
3. Povećanje transparentnosti izvještavanja o implementaciji aktivnosti predviđenih strateškim dokumentima u oblasti suprotstavljanja korupciji.

Bez vjerodostojnih i relevantnih podataka o napretku u implementaciji antikoruptivnih aktivnosti izjave o napretku i reformama ne mogu biti uvjerljive. Zaključivanje o efikasnosti u implementaciji antikoruptivnih aktivnosti vrši se dok te aktivnosti teku, a evaluacijom se procjenjuje da li su aktivnosti, koje su okončane, ispunile svoju svrhu, te zašto je to tako. Monitoring podrazumijeva nekoliko elemenata: pri-

kupljanje podataka o napretku, analizu tih podataka i izvještavanje o stanju. Tijelo koje će vršiti prikupljanje podataka je Ured zajedno sa predstavnicima Vlade Brčko distrikta BiH i drugih institucija. Takvo tijelo se u teoriji naziva tzv. eksternom fokusnom tačkom, čime se hoće istaći njegova uloga u praćenju i aktueliziranju antikoruptivnih aktivnosti, no ne „iznutra“, kakav zadatak imaju kontakt-tačke – koordinatori antikoruptivnih aktivnosti, nego „izvana“. Ured mora raspolagati s dovoljno autoriteta da efikasno prikuplja informacije i da pruža smjernice ili komentare kako postupati u ispunjenju antikoruptivnih zadataka. Taj autoritet treba biti pružen u formi pravnog, kojim je jasno izražena podrška radu Ureda, njegovi zadaci, i očekuje se od svih institucija da sarađuju s istim. Monitoring obično podrazumijeva vrlo važan aspekt – davanje preporuka kako uspješno realizovati neke aktivnosti, sugerisati promjene rokova i sadržaja pojedinih mjera, itd. Iskustvo je pokazalo da se angažman oko smjernica za postupanje po antikoruptivnim mjerama ne smije iscrpiti samo u pisanim dokumentima koji se distribuiraju implementatorima i očekuje da u potpunosti razumiju šta trebaju preduzimati; uz to, često nedostaju podsticaji za postupanje po spomenutim mjerama. Dobra praksa je da se organizovanjem obuka, radnih posjeta i sl., na kojima je poželjno prisustvo višepozicioniranih službenika, pošalje jasnija poruka šta su konkretna očekivanja od implementatora. Što eksterna fokusna tačka profesionalnije uspije realizovati svoje zadatke, to će formalni autoritet biti nadopunjen stvarnim, povećavajući izgleda da se njene upute i komentari shvate ozbiljno.

Tehnički se slanje izvještaja o ispunjenosti antikoruptivnih zadataka vrši na dva načina: printanim dokumentima ili upotrebom posebno kreiranih web aplikacija. U svakom se slučaju pokazalo kao dobra praksa izrada uniformisanog obrasca izvještavanja. U nekim državama postoji mogućnost posjeta institucijama za koje se ocijeni da podaci koje su dostavili nisu pouzdani, a u nekim se zahtijeva od predstavnika takvih institucija da argumentirano prezentuju stanje stvari. Eksterna fokusna tačka prikuplja pojedinačne izvještaje o implementaciji, kompilira ih i izrađuje sumarni izvještaj. Izvještavanje o stepenu realizacije antikoruptivnih aktivnosti treba se vršiti makar jednom godišnje, a idealno dva puta.

Podaci koji se prikupljaju trebaju biti dostupni javnosti i dio su ukupnog sistema odgovornosti koji se promoviraju antikoruptivnom kampanjom. Njom se postiže više efekata: osnažuje se koordinacija u provedbi aktivnosti, omogućava organizacijama da uče iz prošlih grešaka, osigurava transparentnost i stimuliše podrška za drugačiju klimu u društvu u pogledu zloupotreba koje korupcija podrazumijeva.

10.4.3 Periodična evaluacija provedbe antikoruptivnih aktivnosti

Cilj: Uspostavljanje periodične evaluacije antikoruptivnih aktivnosti predviđenih strateškim dokumentima u oblasti borbe protiv korupcije

Strateški programi:

1. Uspostavljanje prakse periodičnog (najmanje jednom u dvije godine) evaluiranja postignutog na planu suprotstavljanja korupciji;
2. Zavisno od rezultata evaluacije, revizija strateškoga okvira Brčko distrikta BiH u oblasti suprotstavljanja korupciji.

Evaluacija antikoruptivnih aktivnosti podrazumijeva ocjenu implementacije, s posebnim osvrtom na razloge uspjeha, ali i objašnjenja neuspjeha. Periodična evaluacija u implementaciji antikoruptivnih aktivnosti potrebna je iz više razloga. Njom se obavještavaju relevantni organi o napretku, ukazuje na probleme, ali i osvaja podrška za nastavak antikoruptivnih aktivnosti. Periodična evaluacija treba, uz spomenuto, osigurati i osnovu za reviziju strategije, i tek tada može imati značaj tehničkog dokumenta koji pruža smjernice, ali i političkog programa kojim se osvaja podrška i nameće odgovornost za provedbu antikoruptivnih reformi. Praksa je pokazala da institucije iz različitih razloga znaju biti previše optimistične u izvještavanju o uspjehu, tako da je sistem indikatora bitan, pored monitoringa, i u evaluaciji urađenog. Kao koristan dodatak samoevaluacijskim izvještajima smatraju se podaci koje tijelo koje provodi evaluaciju može samo prikupiti ili se, pak, koristiti sekundarnim podacima. Među njih spadaju ispitivanje stručne i opće javnosti, studije slučaja, pribavljanje zvaničnih podataka od državnih organa koji nisu predmetom evaluacije, konsultovanje izvještaja međunarodnih i drugih organizacija i sl.

Dobra praksa koju zagovara Regionalna antikoruptivna inicijativa jeste da se evaluacija postignutog na planu antikoruptivne strategije vrši barem jednom za vrijeme trajanja iste, a najbolje svake godine. Budući da su strateški dokumenti općenito „živa materija“, oni su dobra polazna osnova i preliminarni plan, a nikako gotova stvar. Zato periodična evaluacija treba poslužiti kao instrument opisivanja napretka, identifikovanja poteškoća i njihovih razloga te, ako je potrebno,

revizije.

10.4.4 Saradnja s drugim specijaliziranim tijelima u oblasti koordinacije i monitoringa antikoruptivnih aktivnosti

Cilj: Uspostavljanje efikasnog institucionalnog mehanizma saradnje s drugim specijaliziranim tijelima u oblasti koordinacije i monitoringa antikoruptivnih aktivnosti

Strateški programi:

1. Uspostavljanje prakse redovnih sastanaka i drugih oblika komunikacije s drugim specijaliziranim tijelima za borbu protiv korupcije, naročito Agencijom;
2. Razvijanje zajedničkih mjera i aktivnosti Komisije i drugih specijaliziranih tijela u Brčko distriktu BiH na planu suprotstavljanja korupciji.

Ranije je naznačeno da je za uspješnu strategiju borbe protiv korupcije potrebna usklađena antikoruptivna politika. Kako bi se postigla usklađenost, potrebna je saradnja svih aktera u suprotstavljanju korupciji, a u slučaju složenih oblika državnog uređenja s podijeljenim nadležnostima državne i drugih nivoa vlasti, kakav je u BiH, to je naročito važno. U pregledu dobrih praksi Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj navodi se da specijalizirane antikoruptivne agencije u nekim zemljama nisu odgovorile zadacima, uglavnom zato što nisu raspolagale resursima i što su imale specifične položaje u arhitekturi institucija, što im nije pružalo naročito prostora za uticaj na upravne i poslovne tokove. Dobar način da se promoviraju saradnja s drugim specijaliziranim institucijama ili ad hoc tijelima za borbu protiv korupcije jesu zajednički sastanci, izjave za medije, okrugli stolovi, obuke, itd. Ovakvi pristupi su naročito važni, a na čemu insistiraju Ujedinjeni narodi, kada se država sastoji od nekoliko nivoa vlasti, pri čemu najviši nema direktnih ingerencija nad nižim.

Prema članu 24. Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Agencija sarađuje s drugim institucijama i agencijama na svim nivoima, javnim službama i drugim tijelima s javnim ovlaštenjima, a isti su obavezni sarađivati s Agencijom te dostavljati sve potrebne podatke i informacije na zahtjev Agencije. Potrebno je uspostaviti efikasan institucionalni mehanizam za komunikaciju kako s Agencijom, tako i drugim specijaliziranim tijelima za suprotstavljanje korupciji.